

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 34/2015
24.12.2015. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Гордане Ајншпилер-Поповић и Браниславе Апостоловић, чланова већа, у привредном спору по тужби тужиоца-противтуженог Акционараско друштво Х.и.к. Ј. у реструктурирању из Ј., кога заступа пуномоћник М.Г.В., адвокат из Ј., против туженог-противтужиоца И.-И. АД из Б., кога заступа пуномоћник М.А., адвокат из Б., ради дуга у износу од 13.531.898,13 УСД и 469.689,83 евра, одлучујући о ревизији тужиоца-противтуженог, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда у Београду Пж бр.5140/13 од 12.03.2014. године, у седници већа одржаној дана 24.12.2015. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца-противтуженог Акционараског друштва Х.и.к. Ј. у реструктурирању из Ј., изјављена против пресуде Привредног апелационог суда у Београду Пж бр.5140/13 од 12.03.2014. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П бр.31/2010 од 21.02.2013. године, која је исправљена решењем тога суда од 23.05.2013. године ставом првим изреке утврђено је да постоји потраживање тужиоца-противтуженог према туженом-противтужиоцу у износу од 3.242.528,88 УСД и од 326.210,74 евра. Ставом другим утврђено је да постоји потраживање туженог-противтужиоца према тужиоцу-противтуженом у износу од 3.242.529,88 УСД и у износу од 326.210,74 евра на име главнице и домицилне камате ближе наведене у изреци. У ставу трећем утврђено је да су се потраживања из става један и два пребила до износа од 3.242.529,88 УСД и 326.210,74 евра. У ставу четири одбијен је тужбени захтев тужиоца-противтуженог којим је тражио да се обавезе тужени-противтужилац да му плати 3.242.529,88 УСД и износ од 326.210,74 евра као неоснован. У ставу пет одбијен је противтужбени захтев туженог-противтужиоца којим је тражио да се обавезе тужилац-противтужени да му плати 3.242.529,88 УСД и износ од 326.210,74 евра као неоснован. У ставу шест изреке одбијен је

тужбени захтев тужиоца-противтуженог у делу у коме је тражио да се обавезе тужени-противтужилац да му плати износ од 10.289.368,25 УСД и износ од 143.479,09 евра као неоснован. У ставу седам одбијен је компензациони противтужбени захтев туженог-противтужиоца у делу у којем је тражио да се обавезе тужилац-противтужени да му плати износ од 10.278.283,4 УСД и износ од 143.479,09 евра као неоснован. У ставу осам усвојен је компензациони противтужбени захтев туженог-противтужиоца и обавезан тужилац-противтужени да му плати 666.546,57 динара са припадајућом каматом на појединачне износе и по датумима доспећа ближе наведеним у изреци. Ставом деветим одлучено је да свака странка сноси трошкове поступка.

Привредни апелациони суда у Београду пресудом Пж бр.5140/13 од 12.03.2014. године одбија жалбу тужиоца као неосновану и потврђује пресуду Привредног суда у Београду П бр.31/2010 од 21.02.2013. године исправљену решењем тога суда од 23.05.2013. године у ставовима II, III, IV и VI изреке. Ставом другим укида првостепену пресуду у ставовима VIII и IX изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Против другостепене пресуде, тужилац-противтужени изјављује благовремену и дозвољену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Ревизијски суд је испитао ревизијом побијану другостепену пресуду на начин прописан чланом 399. претходно важећег Закона о парничном поступку, који се примењује на основу члана 506. став 1. ЗПП (“Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 55/14) и одлучио као у изреци ревизијске пресуде из следећих разлога:

Ревизија тужиоца-противтуженог није основана.

Нижестепене пресуде нису захваћене битном повредом из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Неосновано је позивање ревидента на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 361. став 1. у вези члана 220, 223. и 259. став 2. Закона о парничном поступку, јер је другостепени суд правилно оценио неоснованим жалбене наводе тужиоца, у прилог одређивања новог вештачења. Судски вештак који је сачинио основни налаз и мишљење је кроз изјашњење и допунске налазе одговорио на све примедбе тужиоца, те није било потребе за новим вештачењем. У побијаној пресуди су дати разлози о свим одлучним чињеницама који нису међусобно нејасни ни противречни па је због тога неосновано указивање ревидента и на битну повреду из члана 361. став 2. тачка 12. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац-противтужени, потражује према туженом-противтужиоцу износ од 13.531.898,13 УСД и 469.689,83 евра и то: по основу реализованих извозних послова, садржаних на конту 21000 записника о усаглашавању пословних књига између парничних странака са стањем на дан 30.09.2002. године у износу од 5.070.199,97 УСД и 296.407,95 евра; на конту 21002 у износу од 957.404,76 УСД, на конту број 21003

износ од 6.950.640,66 УСД, на име реализованих извозних послова за Ирак, Бурму и Алжир. На име датог аванса добављачима потраживање по конту 14002 износи 142.661,42 УСД и 173.281,88 УСД и на име више раздуженог материјала по основу дораде по конту 89003 закључак 29144 потраживање износи 410.991,32 УСД са домицилном каматом од 30.09.2002. године.

Предмет противтужбеног захтева је потраживање туженог-противтужиоца, које проистиче из наведеног записника о усаглашавању пословних књига са стањем на дан 30.09.2002. године у укупном износу од 13.531.898,13 УСД и 469.689,83 евра са домицилном каматом од 30.09.2002. године и износу од 666.546,57 динара са припадајућом каматом, а по основу разних послова као што су увезена и испоручена а неплаћена роба, потраживање на име аванса, потраживање на име провизија, потраживање за увезену робу за тужиоца-противтуженог коју је платио тужени-противтужилац, по основу трошкова које је за тужиоца-противтуженог платио тужени-противтужилац и потраживање по основу неплаћене комисионе провизију за услуге увоза робе и извоза робе, као и по основу уговора о цесији закљученог између туженог-противтужиоца као новог повериоца и предузећа I.O. L.T.D. као старог повериоца од 04.05.2009. године у износу од 1.229.996,75 УСД.

Парничне странке су биле у дугорочном пословном односу по основу самоуправног споразума о заједничком извршењу основног уговора од 25.07.1983. године, споразума о заједничком извршењу основног уговора од 1986. године, уговора бр. 5 од 30.04.1992. године и по основу уговора о трајној пословној сарадњи од 01.09.1994. године на начин и под условима ближе наведеним у самим споразумима, односно уговорима.

Парничне странке су 06.02.2003. године сачиниле и потписале записник о усаглашавању пословних књига са стањем на дан 30.09.2002. године. Остали су спорни и отворени закључци за обавезе према добављачима, за дате авансе добављачима, потраживања од увозника, обавезе за динарску провизију за извоз и увоз и обавезе према добављачима и измирена у иностранству и спорна потраживања по увозу. Утврђено је да је потраживање тужиоца – противтуженог по основу извоза каблова у Алжир у износу од 3.459.753,51 УСД компензовано са обавезом тужиоца противтуженог за набављени репроматеријал за његове потребе које је финансирано кредитним средствима одобреним преко туженикове фирме. У погледу реализованих извозних послова у Бурму утврђено је да је тужени противтужилац наплатио посао извоза производа тужиоца-противтуженог од Бурманског инокупца. Имајући у виду одредбе уговора броју 5/Л од 30.04.1992. године, првостепени суд утврђује као основано потраживање тужиоца-противтуженог по том основу у износу од 957.404,86 УСД (по конту број 21002) и у износу од 533.217,66 УСД (по конту број 21000). У погледу потраживања тужиоца-противтуженог по основу извозних послова у Ираку, а на конту број 21003, у износу од 6.950.640,66 УСД првостепени суд утврђује да је тужени у периоду од 80 до 90. године извезао и продао робу тужиоца-противтуженог ирачким купцима по цени од 2.021.162,19 УСД (тужени-противтужилац је био директан извозник) а да је део робе извезен у Ирак преко других извозника (2.722.073,24 УСД преко Е.и. из С., 647.616,10 УСД преко Ј. СДПР и ИМП Л.) и

износ од 1.559.253,17 УСД преко СДПР-а и У.И. из С.). Целокупна наплата од ирачких увозника и инвеститора почев од 84. године регулисана је на међудржавном нивоу на основу споразума преставника Владе СФРЈ и Републике Ирак и реализована преко Централне банке Ирака и Ј. АД Ј.банка, која је била овлашћена да преузме све послове око вођења неизмерених рачуна и која, је прихватила понуду Владе Републике Ирака од 16.11.2005.године за регулисање ирачког дуга и то отписом 80%, док је за преостало потраживање од 20% преузела обвезнице Републике Ирак. О наведеном је информисала туженог-противтужиоца дописом у коме је између осталог наведен укупан износ усаглашених потраживања (сведених на вредност од 20%) у замену за обвезнице од 6.226.321,43 УСД у оквиру кога се налазе сведена потраживања тужиоца противтуженог. Ј. СДПР је такође потписао са Републиком Ирак споразум о регулисању ирачког дуга под условима који су важили за комерцијална потраживања тако да су се сви комитенти СДПР изјаснили за прихватање исплате 10,25% од третираног дуга и дали сагласност за отпис 89,75% од третираног дуга. Тужилац-противтужени се обраћао СДПР ради регулисања ирачког дуга. Тужени-противтужилац је 28.03.2007. године наплатио цену робе извезену у Ирак и то само у делу у којем је био директан извозник робе тужиоца-противтуженог путем преузетих ирачких обвезница у износу од 1.067.704,73 УСД исплатом од 10,25% потраживања од ирачких купаца у износу од 2.021.162,19 УСД од којих по одбитку извозничке провизије туженог-противтужиоца од 20.620,69 УСД тужиоцу-противтуженом припада износ од 1.047.083,80 УСД. Тужени-противтужилац је за износ преузетог и наплаћеног дела обвезница у том износу који припада тужиоцу предложио компензацију у току вештачања са сопственим потраживањима по основу извршеног увоза робе за потребе тужиоца евидентиране на конту 44001.

Првостепени суд закључује да је од укупно утуженог потраживања тужиоца по основу извозних послова у Ирак у износу од 6.950.640,66 УСД основано потраживање у износу од 1.047.083,80 динара, док потраживање тужиоца-противтуженог по извозним пословима у Ирак у износу од 4.889.674,77 УСД није наплаћено од стране туженог-противтужиоца. Усваја тужбени захтев тужиоца – противтуженог и утврђује да постоји његово потраживање према туженом-противтужиоцу у износу од 3.176.085,93 УСД и 317.138,63 евра на име главног дуга и 66.443,95 УСД и 9.072,11 евра на име домицилне камате. Такође утврђује и да постоји противпотраживање туженог-противтужиоца према тужиоцу-противтуженом за наведени износ на име главног дуга и домицилне камате и утврђује да су се наведена потраживања пребила до износа од 3.242.529,88 УСД и 326.210,74 евра. Одбија захтев тужиоца противтуженог којим је тражио исплату износа од 324.529,80 УСД и 326.210,74 евра као и захтев тужиоца-противтуженог којим је тражио да се обавезе тужени-противтужилац да му плати износ од 10.289.368,25 УСД и износ од 143.479,09 евра.

С обзиром на тако утврђено чињенично стање, правилно је другостепени суд применио материјално право када је потврдио првостепену пресуду у делу у којем су утврђена потраживања парничних странака извршен њихов пребој а за већи износ одбијен захтев тужиоца-противтуженог.

Ревидент у ревизијским разлозима изражава супротан правни став од израженог става нижестепених судова. Према том израженом ставу, нижестепени судови су погрешно утврдили висину потраживања тужиоца по основу извозних послова у Алжир и Ирак указујући да до међусобног пребијања узајамних потраживања није могло да дође, јер су потраживања туженог-противтужиоца била застарела.

Ревизијски суд не прихвата у ревизији изражене правне ставове. Ово из разлога што је, потраживање тужиоца по основу извоза каблова у Алжир компензовано са обавезом тужиоца за набављени репроматеријал за његове потребе а која набавка је финансирана кредитним средствима одобреним преко туженикове инофирме. Наведено произилази из протокола закљученог између парничних странака дана 21.01.1994. године, који је спроведен решењем НБС 02.02.1994. године, (исправљен решењем 24.04.1994. године). Из садржине закљученог протокола и решења Народне банке Југославије, произилази да се спроведена компензација односи управо на потраживање по основу извозног посла у Алжир.

У погледу извозног посла у Ирак, правилан је закључак нижестепених судова да тужени-противтужилац није био у свим случајевима директан извозник тужиоцеве робе у Ирак већ да је извоз робе ишао и преко других фирми. Потраживање за испоручену робу у укупном износу од 6.950.640,66 УСД наплаћено је само у делу у коме је овде тужени био директан извозник путем преузетих ирачких обвезница у износу од 1.047.083,80 УСД. Имајући у виду да ни директни извозници нису своје потраживања од Ирака наплатили у целини, правилан је закључак нижестепених судова да потраживање тужиоца по том основу у висини од 4.889.674,77 УСД нису доспела и не у пуном износу, имајући у виду услове наплате који су регулисани међудржавним споразумом. Потраживања од ирачких увозника међу којима је и потраживања тужиоца су регулисана на међудржавном нивоу уз делимични отпис дуга, па се немогућност наплате потраживања у пуном износу не може приписати у кривицу туженом, јер на услове који су регулисани међусобним споразумом тужени-противтужилац није могао утицати. Стога се неосновано ревизијским истицањем о погрешно утврђеној висини потраживања оспорава правилност оваквог закључка нижестепених судова.

Правилан је закључак нижестепених судова, да уговор од 04.05.2009. године није ништав у смислу члана 103. Закона о облигационим односима, јер је тужилац-противтужени о преносу потраживања уредно обавештен 12.05.2009. године. Такође су судови правилно оценили неоснованим истакнути приговор застарелости уступљеног потраживања. Из чињеничног утврђења произилази да наведено потраживање није било застарело у моменту сусретања што значи да су се стекли услови за пребивање потраживања у смислу члана 339. став 1. Закона о облигационим односима.

Како остали ревизијски наводи нису од правног значаја за другачије пресуђење, то је Врховни касациони суд одбио ревизију тужиоца-противтуженог

као неосновану, на основу процесног овлашћења из члана 405. став 1. ЗПП одлучио као у изреци ревизијске пресуде.

**Председник већа-судија
Бранко Станић, с.р.**